

освіти: матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару. Полтава: ПОІППО, 2006. С. 3.

4. Гулівата І. О., Ніколіна І. І. Цифрові інструменти у реалізації безбар'єрного освітнього середовища. *Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво*. 2023. № 51. С. 37–42. URL: <https://www.researchgate.net>.

5. Савінова Н. В., Чуйко О. А. Концепт безбар'єрності в інклюзії. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку*: матеріали XLII Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. І. В. Жукової, Є. О. Романенка. Мілан (Італія): ВАДНД, 2024. URL: <http://perspectives.pp.ua/public/site/conferency/conf-42.pdf>.

REFERENCES

1. Pro skhvalennia Natsionalnoi stratehii iz stvorennia bezbar'єrnoho prostoru v Ukraini na period do 2030 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 kvitnia 2021 r. № 366-r. [On approval of the National Strategy for Creating a Barrier-Free Space in Ukraine for the Period Until 2030: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 14, 2021 No. 366-r.]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>.

2. Bystrova, Yu. V. 2015. "Innovatsiini metody navchannia u vyshehii shkoli Ukrainy [Innovative teaching methods in higher education in Ukraine]". *Law and innovative society* 1(4): 27-33.

3. Vishnikina, L. P. 2006. Navchalni tekhnolohii yak osnova tvorchoi diialnosti vchytelia [Educational technologies as the basis of the teacher's creative activity]. *Introduction of modern technologies of teaching geography in school, higher, post-graduate education: materials of the All-Ukrainian scientific and practical seminar*. Poltava: POIPPO.

4. Hulivata, I. O., and Nikolina, I. I. 2023. "Tsyfrovi instrumenty u realizatsii bezbar'єrnoho osvitnoho seredovysshcha [Digital tools in the implementation of a barrier-free educational environment]". *Computer-integrated technologies: education, science, production* 51: 37–42. <https://www.researchgate.net>.

5. Savinova, N. V., and Chuiko, O. A. 2024. Kontsept bezbar'єrnosti v inkluzii [The concept of barrier-free inclusion]. *Modern aspects of science modernization: status, problems, development trends: materials of the XLII International Scientific and Practical Conference*. Milan (Italy): VADND. <http://perspectives.pp.ua/public/site/conferency/conf-42.pdf>.

УДК 021.4:027.7:316.35(045)

БІБЛІОТЕЧНИЙ ХАБ ЯК СУЧАСНИЙ ЦЕНТР СПІЛЬНОТИ: ОРГАНІЗАЦІЯ, ФУНКЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Мовчан К.М., Тряпідин В.О., Качур О.О.

LIBRARY HUB AS A MODERN COMMUNITY CENTER: ORGANIZATION, FUNCTIONS, AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Movchan Kateryna, Triapitsyn Vladyslav, Kachur Oleksandr

Стаття аналізує концепцію бібліотечного хабу як інноваційного простору для навчання, культури й цифрового розвитку. Розглянуто організаційні аспекти, функції та виклики створення таких центрів. Акцент зроблено на їхній ролі у забезпеченні доступності, підтримці громад та розвитку цифрових компетенцій.

Ключові слова: бібліотечний хаб, цифровий розвиток, навчання, культура, бібліотека

The article explores the evolution of the library hub as a transformative concept in redefining libraries as dynamic community centers. It underscores the critical role of library hubs in education, cultural enrichment, and bridging the digital divide. Key organizational dimensions are addressed, including spatial design to accommodate diverse activities, advanced technical infrastructure to support digital engagement, and the professional development of library staff to meet emerging community needs.

The analysis highlights the multifunctionality of library hubs, which extend beyond traditional library roles by offering educational workshops, cultural events, and collaborative spaces that foster creativity and innovation. Challenges such as securing sustainable funding, ensuring inclusivity for marginalized groups, and addressing technological disparities are critically examined.

The article identifies best practices, including international collaborations, adaptive use of technology, and the promotion of digital literacy. It emphasizes the importance of accessibility, innovation, and sustainability as guiding principles for the development of library hubs. Ultimately, library hubs are presented as pivotal for advancing community cohesion, enabling equal access to resources, and serving as catalysts for lifelong learning and social integration.

The study concludes that library hubs have the potential to significantly contribute to societal development by creating equitable platforms for knowledge sharing and bridging socioeconomic and digital divides.

Keywords: *Library hub, digital transformation, education, culture, accessibility, inclusivity, community development, sustainability, innovation, knowledge access.*

У сучасному світі бібліотеки стають не лише осередками знань, але й платформами для спілкування, креативності та інновацій. Тенденції розвитку бібліотек у цифровому середовищі невідмінно змінюються, поступово опановуються і впроваджуються нехарактерні для бібліотечного формату методи взаємодії. Так, похід до бібліотеки – це певна традиція, що зберігає свої неписані канони, які мають мало чого спільного з переглядом каталогів у мережі Інтернет[1]. Можна констатувати, що традиційне бібліотечне обслуговування принципово видозмінилося. Інтеграція цифрових технологій в освітній та культурний простір є ключовим викликом для бібліотек. Хаби дають змогу створювати сучасні цифрові платформи для навчання, спілкування та доступу до ресурсів. Бібліотечний хаб – це відповідь на запити сучасного суспільства, де освіта, культура та цифрові технології відіграють ключову роль. Потреба в адаптації бібліотек до умов цифрової трансформації, зростання запити на інтерактивні формати навчання та культурного дозвілля підкреслюють важливість цієї теми. Бібліотечний хаб сприяє розвитку інклюзії, рівного доступу до інформації та соціальної взаємодії.

Мета статті – обґрунтувати значення бібліотечного хабу як інноваційного осередку, що інтегрує освітні, культурні й соціальні завдання для підтримки розвитку сучасного суспільства. У статті розкриваються особливості організації бібліотечних хабів, їхня функціональна багатогранність та роль у забезпеченні рівного доступу до інформаційних і цифрових ресурсів. Також досліджуються основні виклики, з якими стикаються такі установи, та перспективи їхнього розвитку в контексті глобальних тенденцій цифровізації й соціальної інклюзивності.

Сучасна освіта вимагає нових підходів, які б інтегрували практичні заняття, цифрові технології та можливості для саморозвитку. Хаби сприяють доступу до навчальних матеріалів, цифрових ресурсів і платформ, а також організують тренінги, лекції та майстер-класи. Бібліотечні хаби пропонують такі ресурси, як VR-лабораторії, тренінги, майстер-класи та доступ до електронних ресурсів. Це робить освіту більш доступною і гнучкою для різних вікових груп.

Розвиток інформаційних технологій змінює спосіб отримання, обробки та збереження інформації. Бібліотеки адаптуються до нових викликів, пропонуючи інтерактивні цифрові ресурси та платформи, що сприяють навчанню та інноваціям, вільному доступу до джерел. Бібліотечні хаби, створені при бібліотеках, забезпечують простір, де люди з різними потребами можуть здобути знання, навички або просто спілкуватися 7 (Таблиця 1).

Таблиця 1 Етапи еволюції створення бібліотечного хабу

Етап	Характеристика	Діяльність	Результат
Ініціювання ідеї	Формулювання концепції бібліотечного хабу як сучасного простору спільноти	Проведення опитувань, аналіз потреб студентів, викладачів та громади	Визначення ключових функцій: навчання, комунікація, культурна взаємодія
Планування	Розробка плану організації хабу	Підготовка проектної документації, вибір місця, розробка архітектурного та дизайну простору	Узгоджена структура хабу, включаючи зони для навчання, коворкінгу, цифрової роботи
Фінансува	Пошук ресурсів для	Залучення грантів,	Формування бюджету

ння	реалізації	партнерів, благодійних фондів	для закупівлі обладнання, облаштування приміщення
Організація простору	Підготовка приміщення до роботи	Ремонт, встановлення меблів, підключення технічного обладнання	Готове приміщення, оснащене комп'ютерами, мультимедійним обладнанням та сучасною бібліотечною інфраструктурою
Запуск діяльності	Створення першої програми заходів	Організація курсів, воркшопів, лекцій, культурних і соціальних заходів	Перший позитивний досвід користування хабом учасниками різних груп
Інтеграція новітніх технологій	Розширення функціональних можливостей	Впровадження цифрових ресурсів, інтерактивних елементів, систем онлайн-реєстрації	Зростання кількості користувачів, залучення молоді
Розвиток міжнародного співробітництва	Залучення міжнародного досвіду	Обмін практиками з іншими країнами, організація спільних проєктів	Підвищення статусу хабу як інноваційного центру в освіті та культурі
Оцінка і вдосконалення	Моніторинг ефективності	Опитування користувачів, аналіз потреб, внесення змін у роботу	Постійне покращення роботи хабу, адаптація до змін у суспільстві

Трансформація бібліотек неминуче спричинила зміну їх простору, структури, інтер'єру, дизайну. Відвідувачі бібліотеки сьогодні хочуть бачити не тільки нові книги, журнали, сучасну техніку, а й затишний, комфортний, відкритий інформаційний простір, в якому приємно знаходитися, почувати себе зручно і затишно. Сучасна бібліотека одночасно має виходити за межі свого фізичного простору, конструювати на своїх майданчиках і поза ними багатоаспектний комунікативний простір, у котрому активна роль належить її користувачам як учасникам практик культурного діалогу [2, 3].

Проблему розвитку бібліотечних хабів та їхньої інтеграції у сучасне суспільство вивчали як закордонні, так і українські вчені, які працювали над цифровою трансформацією бібліотек, їхньою інклюзивністю, соціальними функціями та роллю в суспільстві. Зокрема, Майкл Бакленд досліджував

еволюцію бібліотек, їхню адаптацію до інформаційного суспільства, цифровізацію та нові формати інформаційних послуг. Керол Култгарт розглядала бібліотеки як навчальні хаби, що сприяють розвитку інформаційної грамотності. Євгенія Барановська, Олена Мільман, Ганна Соляник, Оксана Жабинська досліджували цифрову трансформацію бібліотек та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у бібліотечну діяльність, організацію бібліотечного простору та інтеграції цифрових ресурсів в роботу бібліотек.

У глобалізованому світі бібліотеки виконують важливу місію як платформи для збереження національної культури, традицій та ідентичності. Вони сприяють популяризації культурного надбання через організацію виставок, презентацій, літературних заходів, а також шляхом оцифрування й архівування рідкісних документів і артефактів. Бібліотеки створюють можливість для доступу до національної спадщини не лише громадянам своєї країни, а й міжнародній спільноті, що дозволяє будувати культурні мости у глобальному масштабі.

Бібліотечні хаби, як сучасна еволюція традиційних бібліотек, відіграють ключову роль у створенні комунікаційних платформ для громади. Бібліотечні хаби стають місцем взаємодії різних соціальних груп – студентів, людей похилого віку, переселенців, сприяють інклюзії та створюють умови для розвитку спільнот. Вони об'єднують людей різного віку, професій і культурних уподобань, сприяючи співпраці в реалізації спільних ініціатив, таких як соціальні проекти, громадські активності чи стартапи. Це не лише зміцнює локальні зв'язки, але й формує активні громади, здатні ефективно реагувати на виклики сучасності.

Окрім того, хаби підтримують креативність і інновації, надаючи доступ до новітніх технологій, таких як VR, 3D-друк і мультимедійні інструменти. Вони також виступають простором для неформального навчання, професійного зростання та культурного обміну, формуючи середовище, яке сприяє соціальній інклюзії й рівності. Таким чином, бібліотечні хаби стають не лише сховищем знань, але й каталізатором соціального, культурного й економічного розвитку

громади. Його ключова функція полягає у створенні простору, який задовольняє сучасні потреби суспільства, об'єднуючи людей навколо знань, технологій і творчості, базується на принципах доступності, інклюзивності та інтерактивності, що робить його універсальним простором для взаємодії, навчання і творчості[4].

Функції бібліотечного хабу виходять за межі традиційної бібліотеки: це платформа для розвитку цифрових і медіанавичок, проведення освітніх курсів, культурних заходів, воркшопів і соціальних ініціатив. Хаб сприяє інтеграції різних соціальних груп, включаючи студентів, переселенців, осіб старшого віку, створюючи можливості для комунікації та самореалізації.

Перспективи розвитку бібліотечних хабів полягають у впровадженні новітніх технологій, посиленні міжнародного співробітництва та розширенні функціоналу для задоволення потреб сучасного суспільства. Завдяки своїй багатофункціональності, хаби можуть стати важливими інструментами підтримки освітніх реформ, цифровізації та соціальної інтеграції в умовах глобальних змін.

Таким чином, бібліотечний хаб виступає як сучасний осередок спільноти, що відповідає на виклики часу, формуючи платформу для розвитку знань, культури та комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Салата Г. В. Тенденції і розвиток бібліотек у цифровому середовищі. URL: [file:///C:/Users/LENOVO/Downloads/261375-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-601671-1-10-20220712%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/LENOVO/Downloads/261375-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-601671-1-10-20220712%20(1).pdf).
2. Вилегжаніна Т. І. Трансформація функцій публічних бібліотек у реаліях сьогодення. *Бібліотечна планета*. 2018. № 1. С. 4–5.
3. Гранчак Т. Концептуальна модель гнучкої бібліотеки. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2020. Вип. 6. С. 10–23.
4. Бачинська Н. А., Гоян І. М., Кичкирук Т. В. Діалог культур: бібліотека як міжкультурний хаб. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. № 2. 2019. С. 195.

REFERENCES

1. Salata, H. V. Tendentsii i rozvytok bibliotek u tsyfrovomu seredovyshchi [Trends and development of libraries in the digital environment].

[file:///C:/Users/LENOVO/Downloads/261375-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-601671-1-10-20220712%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/LENOVO/Downloads/261375-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-601671-1-10-20220712%20(1).pdf)

2. Vylehzhaniina, T. I. 2018. Transformatsiia funktsii publichnykh bibliotek u realiiakh sohodennia [Transformation of the functions of public libraries in today's realities]. *Library Planet* 1: 4–5.

3. Hbranchak, T. 2020. “Kontseptualna model hnuchkoi biblioteki [[Conceptual model of a flexible library]”. *Ukrainian Journal of Library and Information Sciences* 6: 10–23.

4. Bachynska, N. A., Hoian, I. M., and Kychkyruk, T. V. 2019. “Dialoh kultur: biblioteka yak mizhkulturnyi khab [Dialogue of Cultures: Library as an Intercultural Hub]”. *Bulletin of the National Academy of Culture and Arts Management* 2: 195.

УДК 14:530.192(045)=111

FEATURES OF THE MODERN CONCEPT OF DEVELOPMENT FROM THE POINT OF VIEW OF THE EVOLUTIONARY-SYNERGETIC PARADIGM

Turuta Olena, Tikhonova Lidiya

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ З ТОЧКИ ЗОРУ ЕВОЛЮЦІЙНО-СИНЕРГЕТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ

Турута О. В., Тіхонова Л. А.

The changes occurring in modern natural science are gradually leading to the formation of a new perspective on the content of dialectical categories of development. The paper considered arguments that the basis for the modern concept of development is the evolutionary-synergetic paradigm, based on the ideas of nonlinearity, self-organization and irreversibility of development processes.

Keywords: *modern concept of development, synergetics, evolutionary-synergetic paradigm, nonlinearity, instability, instability of development processes.*

Трансформації, що відбуваються в сучасному природознавстві, ведуть до перегляду і уточнення змісту діалектичних категорій розвитку. Можлива цілісна трансформація вихідних орієнтирів наукового пошуку, поява нової методології у створенні та описі концепції розвитку. Ідея розвитку – одна з тих небагатьох ідей, які перш ніж увійти невід’ємною частиною до сучасної духовної культури, пройшли крізь століття та епохи. Формування філософської концепції розвитку також пройшло довгий шлях.

В статті розглядаються аргументи на користь того, що основою для сучасної концепції розвитку є еволюційно-синергетична парадигма, заснована на ідеях самоорганізації, нелінійності, незворотності процесів розвитку. Синергетика виникла при переході до вивчення нестійких, нелінійних процесів імовірнісної детермінації у відповідь на кризу стереотипного, лінійного мислення, яке спрощує реальні процеси розвитку, трактуючи їх як тільки поступальні, безальтернативні, однозначно передбачувані. Синергетика, сьогодні один із найбільш популярних та перспективних міждисциплінарних підходів – нова наукова парадигма. Це новий напрямок міждисциплінарних досліджень, що використовує нелінійне мислення для виявлення загальних закономірностей самоорганізації.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>